

Musikförlagsavtal och STIM:s fördelningsregler

Genom ett musikförlagsavtal upplåter en upphovsman till ett musikförlag viss rätt att nyttja upphovsmannens verk. Verk är kompositioner och texter och omfattar inte musikinspelningar. Rättigheter till musikinspelningar regleras inte i ett musikförlagsavtal utan i ett artistavtal. Om upphovsmannen är ansluten till STIM (eller något av dess utländska motsvarigheter), är rättighetsupplåtelsen i musikförlagsavtalet i praktiken dock begränsad till rätten att ge ut noter och rätten att bevilja synkroniserinslicenser. Synkroniserinslicenser är licenser avseende användning av musik i t.ex. spelfilm, reklamfilm och dataspel. Såsom ersättning för de tjänster förlaget utför åt upphovsmannen erhåller förlaget en andel i upphovsmannens royaltyutbetalningar från t.ex. STIM.

Inom musikförlagsbranschen brukar man skilja på s.k. generalavtal och avtal som endast gäller för vissa verk. Skillnaden mellan de båda avtalstyperna är den avtalstid som avtalen löper med. Vad gäller generalavtalet löper detta under en längre tid, oftast minst 3 år, under vilken upphovsmannen förlägger samtliga de musikaliska verk, med eller utan texter, som upphovsmannen komponerar/skriver under avtalstiden.

De inkomster som ett förlagsavtal genererar delas traditionellt sett in i två huvudkategorier, nämligen inkomster från offentliga framföranden och inkomster från mekaniska mångfaldiganden. Ett verk framförs offentligt då det spelas live eller då en skivinspelning av ett verk spelas på ett diskotek, i radio eller tv etc. Vad beträffar mekaniska mångfaldiganden sker ett sådant varje gång ett verk spelas in och då en inspelning av ett verk kopieras i samband med framställning av t.ex. fonogram (CD-skivor, vinylskivor, kassetter, digital ljudfiler etc.). Mekaniska mångfaldiganden

sker också då en inspelning av ett verk laddas upp mot Internet eller då en inspelning överförs till film och synkroniseras med bild.

Om förlaget och upphovsmannen är medlemmar av STIM/NCB kommer de tillstånd ("licenser") som behövs för användning av verk enligt ovan, dock med vissa undantag, att beviljas av STIM/NCB, vilka även inkasserar de inkomster ("licensavgifter") som inflyter i samband med beviljade licenser.

Vid utbetalning till upphovsmannen och förlaget fördelas de inkomster som inkasserats av STIM/NCB enligt STIM:s fördelningsregler. Dessa regler är till stora delar tvingande, vilket innebär att överenskommelser mellan ett förlag och en upphovsman som avviker från dessa regler inte kan åberopas gentemot STIM/NCB. Vad gäller t.ex. subförläggning (med subförläggning avses enligt STIM:s definition fall då ett svenskt förlag vidare upplåter förlagsrätten på ett utländskt förlag) och inkomster härrörande från mekaniska mångfaldiganden finns dock ett visst avtalsutrymme. Enligt STIM:s fördelningsregler får i sådana fall "de utländska rättighetsinnehavarna uppbära högst 50 % av hela ersättningen för mekaniskt mångfaldigande". Detta innebär att det utländska subförlaget som mest får behålla hälften av de inkomster som intjänats i det land förlaget är verksamt.

Det är i detta sammanhang som begreppen "at receipt" och "at source" brukar användas för att avtala om hur upphovsmannens andel skall beräknas. Om det avtalas om att upphovsmannens andel skall beräknas "at source", innebär detta att upphovsmannens andel beräknas utifrån vad som inkasserats vid källan, dvs. (det icke-svenska) intjänandelandet. Upphovsmannens andel kommer sålunda att beräknas på den totala summa som intjänats, dvs. före det att subförlaget får sin andel. Om man däremot avtalar om att upphovsmannens andel skall beräknas "at receipt", kommer upphovsmannens andel istället att beräknas på vad som inkasserats i mottagarlandet.

Vid en "at receipt" fördelning beräknas sålunda upphovsmannens andel på den summa som återstår efter det att subförlaget tagit sin andel. Låt mig åskådliggöra detta med ett exempel. Om vi antar att ett utländskt subförlag inkasserat 100.000 kronor från en reklamproducent för rätten att använda sig av ett verk i reklamfilm, skall, om en 50/50 fördelning "at source" överenskommits, upphovsmannen erhålla 50.000 kronor. Subförlaget och det svenska förlaget delar på de resterande 50.000 kronorna. Om däremot 50/50 fördelning "at receipt" överenskommits och det svenska förlaget har en överenskommelse med subförläggaren som säger att denne skall ha rätt till 20 % av vad som intjänas, blir upphovsmannens andel enbart 40.000 kronor. Av resterande 60.000 kronor går 20.000 kronor till subförlaget och 40.000 kronor till det svenska originalförlaget.

Ovanstående gäller som sagt vid subförläggning och avseende inkomster från mekaniska rättigheter.

Vid subförläggning och inkomster från offentliga framföranden medger dock inte STIM:s fördelningsregler något annat än en "at source" beräkning, då upphovsmannen enligt dessa regler alltid har rätt till minst 50 % av det som inkasseras i intjänandet.